

Recenzie a anotácie

V y š n ý, P., Svetové dejiny štátu a práva. Druhé, podstatne prepracované a rozšírené vydanie. Trnava : Typi Universitatis Tyrnaviensis, 2019, 370 s., ISBN: 978-80-568-0195-6

„Vo svete nie je nič nové, okrem histórie, ktorú nepoznáš.“ Významné slová Harryho S. Trumana by si mal pamätať každý, kto sa snaží svet urobiť lepším miestom, a o to väčšmi ten, koho na to predurčuje profesia. Preto každá kvalitná publikácia objasňujúca pozadie aktuálnej politicko-právnej situácie má svoj význam, osobitne ak je napísaná tak edukatívne, jasne vedecky, pokorne a s láskou k matérii ako autorská publikácia **doc. JUDr. Petra Vyšného, PhD. et Ph.D.** (Katedra dejín práva, Právnická fakulta, Trnavská univerzita v Trnave). Sám autor vo svojej publikácii veľmi správne kategorizuje svetové dejiny štátu a práva, t. j. predmet štandardne vyučovaný na slovenských právnických fakultách, ako intelektuálne východisko pre štúdium a pochopenie práva, politiky a aktuálneho spoločenského diania.

Publikácia je písaná z **pohľadu občana Slovenskej republiky a občana Európskej únie**, čomu je prispôsobené jej zameranie. V piatich kapitolách sú predstavené právne a politické dejiny v európskom priestore (staroveké Grécko, staroveký Rímsky štát, Franská ríša, Anglicko/Veľká Británia, Francúzsko, Nemecko) a v tom mimoeurópskom priestore, ktorý bol najvýraznejšie ovplyvnený európskym vývojom, resp. ho sám osobitne ovplyvnil (staroveký východ, USA, ZSSR). Ide o najlogickejšie a najefektívnejšie zúženie rozsiahlej matérie, ktorá vychádza z úvodnej kapitoly o teoretických, metodologických a terminologických základoch svetových dejín štátu a práva a z východiskovej kapitoly o praveku. Text je písaný na úrovni iných európskych právnohistorických textov (*European legal history*, *Europäische Rechtsgeschichte*, *Histoire du droit en Europe*) a je evidentné, že autor ovláda viacero svetových jazykov, s ktorými v texte pracuje

(napr. základné právne pojmy sú v zátvorkách uvedené v jazyku príslušnej opisovanej krajiny, čím čitateľ, ktorý by mal záujem o dohľadanie dodatočných informácií v cudzom jazyku, predídne nesprávnym doslovným prekladom). Text je po obsahovej aj štylistickej stránke skoncipovaný tak, aby na historickom pozadí pomohol porozumieť súčasným rozdielom v práve a politike vybraných európskych a mimoeurópskych mocností.

Publikácia má **najmä charakter učebnice**. Je kompozíciou historických, teoretickoprávnych a právnofilozofických informácií, ako aj základného všeobecného prehľadu právno-politického diania v súčasnosti. Autor prepája minulosť so súčasnosťou prostredníctvom podkapitol o recentnom ústavnom vývoji či referencií na aktuálnu právnu a politickú situáciu (napr. brexit či registrované partnerstvá), čím vhodne ukazuje študentom právnického štúdia dôležitosť teoreticko-historických východísk ich štúdia, ktoré majú tendenciu, najmä v prvom ročníku, spochybňovať. Autor objasňuje východiská na pochopenie textu a nepíše abstraktne, a to ani pri teoreticko-filozofických konceptoch (napr. jasné a exemplifikatívne odlišenie autoritatívneho a totalitného štátu). Autor vie písať schematicky jasne a skrátene, a zároveň dostatočne výpovedne načrtnúť obťažné témy (napr. rozdiely medzi anglickým a americkým právom či reintegrácia Indiánov do spoločnosti). Štylistika je na výbornej úrovni.

Z textu vyplýva, že autor je skúsený **pedagóg** – napr. uvádza odporúčania, akým spôsobom sa majú študenti učiť, ktoré časti textu majú pre študentov len doplňujúci charakter, vysvetľuje zaužívané pojmy, ktoré však študenti pri kontrolnej otázke často nevedia vysvetliť (napr. že Normani sú pôvodnými predkami Nó-

rov a Dánov), rozčleňuje informácie o historickom práve opisovaných krajín do jednotlivých právnych odvetví, čím študentom prvého ročníka pomáha formovať prehľad o jednotlivých právnych odvetviach, ktoré sú pre nich často abstraktným pojmom, a upozorňuje na vyvarovanie sa častých chýb študentov pri vyjadrovaní (napríklad postavenie kráľa verzus majordóma vo Franskej ríši či chápanie matriarchátu ako váženosti žien, a nie ako ich nadvládu nad mužmi).

Z textu tiež vyplýva, že autor má niekoľko-ročné skúsenosti ako **vedec**, čo je viditeľné na metodológii, použitých zdrojoch, ako aj množstve doplnkových informácií písaných zmenšeným písmom. Tu sa vynára otázka, či je vhodné, aby publikácia, ktorá je prioritne určená pre potreby štúdia v prvom ročníku na právnickej fakulte, mala mať takýto pomerne vysoký počet (aj vedeckých) odbočení a, vzhľadom na skutočnosť, že svetové dejiny štátu a práva nefigurujú ako povinný predmet, pomerne veľký rozsah. Jednou z dôležitých schopností, ktoré si študenti práva musia individuálne osvojiť, je schopnosť selekcie, ktorú navyše autor študentov učí skutočne rôznou typológiou textu. Preto možno súhlasiť so zaradením týchto doplnkových informácií, ktoré robia text aj vedecky prínosným, hodnotným pre študentov pri vypracovávaní záverečných prác a zaujímavým pre širšie spektrum čitateľov. Dovolila by som si však do budúcnosti navrhnúť väčšiu schematickosť (obdobnú tej na s. 120) pri niektorých študentsky „menej atraktívnych“ častiach textu, keďže z takého textu sa ľahšie učí (napr. pri vymenovávaní jednotlivých orgánov alebo pri pomerne rozsiahlom

texte o Rímskej ríši, keďže jej právu je vyčlenený samostatný predmet, ktorý je na právnických fakultách navyše povinný). Schematickejšie a stručnejšie informácie o historických orgánoch, hoci to naráža na skúsenosti autora ako vedca, by poskytli ešte väčší priestor na všeobecný právo-politický a spoločenský prehľad o krajinách, ktoré sú lídrami svetovej politiky a ktoré považujú študenti za hodnotnejšie (napr. pri zmienke o Commonwealthu by sa dal objasniť jeho zmysel v súčasnosti, pri zmienkach o anglikánskej cirkvi by bolo zaujímavé opísať jej špecifiká, pri reintegrácii Indiánov do americkej spoločnosti poskytnúť neskorší údaj ako z r. 1990 a pod.). Atraktívnosť učebnice by sa dala zvýšiť aj umiestnením obrázkov. Navyše, vhodné by bolo zamyslieť sa aj nad tým, či samotný nadpis nemal odzrkadľovať zameranie publikácie na európske dejiny, aby čitateľ, ktorý po publikácii siahne a bol v očakávaní informácií o „exotickejších“ krajinách, nebol sklamaný. V tejto súvislosti možno autorovi navrhnúť zamyslenie nad pokračovaním, druhou časťou publikácie, orientovanej na nadobudnutie historickoprávneho a politického prehľadu o krajinách, ktoré sú v menej častej pozornosti právnych historikov, keďže možno očakávať, že by bola rovnako vydareným pedagogicko-vedeckým dielom ako predmetná publikácia autora, ktorého na to predurčuje jeho jazykový fond, vedecká profilácia, pedagogické danosti aj evidentný osobný záujem.

Ingrid L a n c z o v á*

* JUDr. Ingrid L a n c z o v á, Katedra dejín práva, Právnická fakulta, Trnavská univerzita v Trnave.